

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3961

av **Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD)**

med anledning av skr. 2017/18:57 2017 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

Sammanfattning

Från Säkerhetspolisens sida har det framförts önskemål – utöver frågan om lagens tillämpningsområde och om att bestämmelserna om uppsikt och förvar ska ses över – att det ska göras en översyn av hela LSU eftersom den är otydlig och svårtillämpad, inte minst i sådana situationer där hänvisningar görs till UtilL ”som i tillämpliga delar” ska gälla ärenden enligt LSU. Eftersom det i sådana situationer är fråga om inskränkningar i rörelsefriheten för enskilda individer gör sig legalitetsprincipen gällande på så sätt att det klart bör framgå vad som gäller i olika situationer vid tillämpningen av LSU.

Det är angeläget att denna typ av utlänningskontroll fungerar och att lagstiftningen är ändamålsenlig. Regeringen bör därför se över lagen om särskild utlänningskontroll i syfte att den på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt ska kunna tillämpas i fler fall än vad som sker i dag.

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om särskild utlänningskontroll för att den ska kunna tillämpas i fler fall än vad som sker i dag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det har framkommit synpunkter på att lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, förkortad LSU, inte är ändamålsenlig och att det finns vissa praktiska svårigheter att tillämpa lagstiftningen.

Lagens tillämpningsområde

Beträffande lagens tillämpningsområde finns det skäl att peka på de regler som innebär att en utlänning får utvisas om det är särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet, eller om det med hänsyn till vad som är känt om personens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Lagen kan även tillämpas vid befarad brottslig gärning i en främmande stat. Det krävs inte att personen i fråga tillhör en viss organisation för att LSU ska kunna tillämpas. Enligt lagen har Säkerhetspolisen möjlighet att vidta särskilda åtgärder för att följa upp personer som utvisats men av olika anledningar stannar kvar i Sverige.

Från Säkerhetspolisens sida har det i några sammanhang framförts synpunkter om att det finns anledning att överväga om tillämpningsområdet för LSU bör utvidgas från att omfatta befarat brott mot terroristbrottslagen till att även omfatta befarat brott mot lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (finansieringslagen) och lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (rekryteringslagen).

LSU syftar till att göra det möjligt att hindra presumtiva terrorister från att komma in i eller stanna kvar i Sverige och att skapa utrymme för kontroll i de fall då ett utvisningsbeslut inte kan verkställas på grund av verkställighetshinder. Vilka brott som bör omfattas av LSU har inte diskuterats sedan lagens tillkomst.

Förvar, uppsikt och anmälningssplikt

Beträffande förvar, uppsikt och anmälningssplikt finns det anledning att framhålla att bestämmelser om förvar och uppsikt finns i både utlänningslagen (UtlL) och LSU. Bestämmelser om anmälningssplikt finns däremot endast i LSU. Förvar och uppsikt används när det behövs för att fastställa en utlännings identitet, utreda en utlännings rätt att vistas i Sverige eller för att kunna verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning. Anmälningssplikt används för att ha viss kontroll över en utlänning när ett avlägsnandebeslut inte kan verkställas.

En utlänning får tas i förvar, enligt LSU, om det finns ett beslut om utvisning enligt lagen eller om det är sannolikt att ett sådant beslut kommer att meddelas och det finns anledning att anta att utlänningen annars kommer att hålla sig undan eller bedriva brottslig verksamhet i Sverige eller att hans eller hennes identitet är oklar. Om det är tillräckligt kan utlänningen ställas under uppsikt i stället för att tas i förvar. Uppsikt innebär att utlänningen är skyldig att på vissa tider anmäla sig hos Polismyndigheten eller hos Migrationsverket. Besluten omprövas regelbundet, med intervall om två veckor, två månader och – när det gäller uppsikt – sex månader. Förvar inför en kommande verkställighet får inte pågå längre tid än under tolv månader.

Om ett beslut om utvisning enligt LSU tills vidare inte ska verkställas på grund av inhibition eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, exempelvis på grund av att utlänningen riskerar dödsstraff eller tortyr, får ett beslut om anmälningssplikt fattas. Anmälningssplikt innebär att utlänningen på vissa tider ska anmäla sig hos Polismyndigheten. Anmälningssplikt får också beslutas om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen inte kan verkställas och utlänningen bedöms utgöra en risk för rikets säkerhet eller det kan befaras att han eller hon kommer att begå eller

medverka till terroristbrott. Ett beslut om anmälningsplikt från Migrationsverket eller regeringen gäller i längst tre år. Därefter får en tingsrätt, på ansökan av Säkerhetspolisen, förlänga beslutet i ytterligare tre år.

Enligt nuvarande reglering kan en utlänning inte hållas i förvar inför en kommande verkställighet under längre tid än två månader eller, om det finns synnerliga skäl, tre månader. För att kunna hålla utlänningen i förvar längre tid än tre månader, upp till maximalt tolv månader, är förutsättningen att verkställigheten kommer att ta längre tid på grund av bristande samarbete från utlänningen eller att det tar tid att införskaffa nödvändiga handlingar. Tidsgränserna om tre och tolv månader gäller inte om utlänningen av allmän domstol utvisats på grund av brott.

Även när en utlänning ska utvisas med stöd av LSU kan det finnas anledning att hålla utlänningen i förvar under en längre tid än tolv månader. Nuvarande reglering tar t.ex. inte hänsyn till en situation där Europadomstolen riktar en begäran till Sverige om att verkställigheten av ett beslut om avvísning eller utvisning ska avbrytas. I en sådan situation ska inhibition meddelas om inte synnerliga skäl talar mot detta. Detta innebär i sin tur att det redan efter tre månader kan saknas förutsättningar att hålla utlänningen kvar i förvar. Europadomstolens långa handläggningstider är i detta sammanhang ett problem eftersom den yttersta tidsfristen uppgår till tolv månader. I sådana fall – då denna tolv månadersfrist har passerats – finns inte längre möjligheter att hålla en person i förvar trots att frågan inte är avgjord och trots att svenska myndigheter har ansett att personen i fråga ska utvisas eftersom han eller hon har ansetts utgöra ett säkerhetsshot mot Sverige.

Tomas Tobé (M)

Johan Hedin (C)

Andreas Carlson (KD)

Roger Haddad (L)